

Referat af generalforsamling den 27. april 2023 i Pensionskassen for Sundhedsfaglige

Den 27. april 2023 kl. 10.30 afholdtes på Hotel Marriott, Kalvebod Brygge 5, 1560 København V, ordinær generalforsamling i Pensionskassen for Sundhedsfaglige, hvor i alt 133 delegerede (22 ergoterapeuter, 28 fysioterapeuter, 33 bioanalytikere, 39 kost- og ernæringsfaglige, 9 jordemødre og 2 fodterapeut) deltog. Ligeledes deltog 12 ikke-delegerede medlemmer.

Dagsorden for generalforsamlingen:

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning
Bilag 2.1: Beretning 2022
3. Godkendelse af årsrapport, herunder årsregnskab med revisionspåtegning samt godkendelse af resultatopgørelse og balance
Bilag 3.1.: Årsrapport 2022
4. Godkendelse af Lønpolitik
Bilag 4.1: Forsoide – Lønpolitik
Bilag 4.2: Lønpolitik – PKA-fællesskabet
5. Forslag fra delegerede
Bilag 5.1: Forslag om udarbejdelse af politik for styrket aktivt ejerskab
6. Eventuelt

1. Valg af dirigent

Bestyrelsesformand, Anders Kühnau præsenterede kort sig selv og bød velkommen til generalforsamling i Pensionskassen for Sundhedsfaglige, herunder til de delegerede og medlemmer, pensionskassens revision PwC, direktøren for Ergoterapeutforeningen, Anne Gotlieb Hertz, pensionskassens bestyrelse og direktionen samt medarbejdere fra Forca, der står for PKA's medlemsrådgivning.

Anders Kühnau gennemgik herefter dagsordenen for generalforsamlingen og programmet for resten af dagen, som indeholder et aktuelt tema, der vil sætte fokus på nogle af de globale udfordringer i verden netop nu, og hvordan de påvirker pensionen, hvor tre specialister giver hver deres bud.

Anders Kühnau præsenterede resten af bestyrelsen og oplyste, at regionsrådsmedlem Jacob Rosenberg har meldt afbud til dagens generalforsamling.

Herefter blev viceforhandlingschef i Dansk Sygeplejeråd, Helle Hjorth Bentz, efter bestyrelsens indstilling, valgt som dirigent.

Dirigenten takkede for valget og oplyste, at hun havde gennemgået de krav, der stilles til indkaldelse til generalforsamlingen i pensionskassens vedtægter og i lovgivningen. Dirigenten havde sammenholdt kravene med de tiltag, pensionskassen havde taget med henblik på at indkalde til generalforsamlingen og vurderede på baggrund af gennemgangen, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt og beslutningsdygtig for så vidt angår de punkter, der var på dagsordenen.

Dirigenten oplyste, at de delegerede har tale- og stemmeret. De medlemmer, der deltager fysisk, har taleret.

Herefter oplyste dirigenten, at generalforsamlingen er en fysisk generalforsamling, men at den også kan følges elektronisk. Der er alene tale om en livestreaming, så det er ikke muligt at stille spørgsmål via livestreaming.

2. Bestyrelsens beretning

Dirigenten oplyste, at generalforsamlingsdeltagerne havde modtaget materiale i form af et link til beretningen 2022, som er digital og er tilgængelig på pka.dk, der indeholder et link til websitet ansvarlige-investeringer.dk, hvor der ligger en redegørelse for arbejdet med ansvarlige investeringer i 2022. Dette arbejde vil også blive debatteret under dette punkt.

Bestyrelsens formand Anders Kühnau aflagde herefter på bestyrelsens vegne følgende beretning:

”Jeg skal starte med at sige, at den mundtlige beretning skal ses i sammenhæng med den skriftlige. I den har I kunnet læse mere udførligt om den udvikling, pensionskassen har været igennem.

2022 var på mange måder et usædvanligt år. I verden og i pensionskassen. Der var for første gang i mange år krig i Europa. Det har sat dybe spor i vores samfund, og det har presset verdensøkonomien og skabt kriser på investeringsmarkederne.

I pensionskassen kom vi godt igennem 2022. Vi kunne fastholde en høj kontorente og fortsat give medlemmerne stabile og forudsigelige pensioner. Vores forretningsmodel viste sit værd.

Usikkerheden er ikke drevet over endnu. Men pensionskassen står fortsat klar til at holde hånden under alle medlemmer samtidig med, at vi gør en forskel for udviklingen i samfundet.

Sidste år fortalte vi om PKA's nye strategi og de tre centrale ambitioner for medlemmerne. Det har været omdrejningspunktet for bestyrelsens arbejde det sidste år. Strategien skal bygge videre på det solide fundament, vi står på i dag.

Nogle af jer kan sikkert huske, at vi sidste år kaldte det 'løfter' for medlemmerne. Vi har strammet sprogbrugen op og kalder nu vores tre målsætninger for "ambitioner" - ambitioner som vi vil stræbe efter at levere til vores medlemmer.

Pension med sikkerhed

Den første ambition i strategien er at sikre medlemmerne en pension med sikkerhed. Det har vi opnået i 2022. Kontorenten var 5 %, og i år har vi sat den op til 6 %.

Det viser styrken ved pensionskassens forretningsmodel og vores måde at benytte gennemsnitsrente til at give stabile pensioner. For selvom det har været et svært år for alle investorer, så er pensionskassen velkonsolideret, og vi har sparet op til at dække tab i dårlige år som 2022. Det betyder, at medlemmerne har en pension, de kan regne med.

Det kan betale sig at spare op i PKA. Og det kvitterer medlemmerne for. De frivillige indbetalinger slog rekord med et samlet beløb for hele PKA-fællesskabet på 1,5 milliarder kroner. Indbetalingerne fra arbejdsgiverne er selvfølgelig stadig grundstammen i pensionerne, men det er imponerende, at medlemmerne i et ellers usikkert år betaler så meget ekstra ind.

I 2022 har investeringsstrategien igen vist sit værd. Vi har trods store fald på de finansielle markeder opnået et af branchens bedste afkast på kun -5,8 %.

Det kan virke mærkeligt at glæde sig over et negativt resultat. Men sammenligner vi os med andre investorer, er det faktisk helt i top. Og det er ekstremt vigtigt for det langsigtede afkast, at vi ikke lider store tab i et svært år som 2022.

Det gode investeringsresultat betyder nemlig, at vi kan fastholde strategien, så vi også i de kommende år kan skabe gode afkast og blive ved med at give en høj kontorente.

Opskriften på det gode afkast er en langsigtet investeringsstrategi med stor spredning mellem mange forskellige typer af investeringer.

Vi har opbygget en række stærke partnerskaber, der betyder, at vi får adgang til investeringer, der sikrer stabilitet og økonomisk tryghed for medlemmerne.

Det er for eksempel tilfældet, når vi investerer i vindmølleparker og solceller sammen med andre danske pensionskasser i AIP, når vi investerer i små og mellemstore virksomheder gennem IIP, og når vi bygger nye spændende bydele sammen med udviklingselskaberne A. Enggaard og FB Gruppen.

Men uanset om det er den ene eller anden type investering, stiller vi samme høje krav til ordentlighed. Det samme gælder for vores partnere, og vi vil i de kommende år fortsætte arbejdet med at skabe åbenhed om vores partnerskaber og investeringer.

Ser vi frem i tiden, kommer vi ikke udenom, at der stadig er meget usikkerhed i verdensøkonomien. Det skal vi høre mere om i temaet udenfor dagsorden efter generalforsamlingen. Vi skal være forberedt på, at afkastet også i de kommende år kan svinge. Men vi arbejder målrettet på, at pensionerne ikke kommer til at svinge. Med vores langsigtede investeringsstrategi er vi godt klædt på til både op- og nedture.

Hjælp når livet ændrer sig

Den anden ambition i strategien er, at pensionskassen skal stå klar med hjælp, når livet tager et sving.

Det kræver, at vi kan give den bedst mulige rådgivning. Det seneste år har vi opkvalificeret vores rådgivere, forbedret vores systemer og nedbragt ventetiden. Det betyder, at alle medlemmer kan få fat på en dygtig rådgiver, når de har brug for det.

Også webrådgivningen blev udvidet i 2022. Den fleksible mulighed for at få personlig rådgivning online bliver benyttet af flere og flere medlemmer.

Vi har sørget for, at de medlemmer, der venter på en afgørelse i en sygesag eller en klagesag, skal vente i kortere tid. Vi kan konstatere, at flere medlemmer bliver syge og får brug for hjælp fra pensionskassen. Så skal vi også være klar med hurtig hjælp, når det er nødvendigt.

En anden vigtig prioritet for bestyrelsen er at få øget kendskabet til pensionskassen hos de yngre medlemmer. De har helt forståeligt ikke den store interesse for pension. Men det er vigtigt, at de ved, hvad pensionskassen kan gøre for dem. Sidste år fortalte vi om de antropologiske undersøgelser, PKA har gennemført, hvor der blandt andet har været fokus på de unge, og det er de læringer vi nu bruger til at komme tættere på de yngre medlemmer.

En måde at nå både unge og ældre medlemmer er via digitale tilbud. Vi har i flere år arbejdet på at forbedre de digitale muligheder. Vi har lanceret et nyt rådgivningstilbud kaldet servicetjek, der gør det nemt at få styr på, om din pension, passer til dine behov.

Vi har også forbedret PKA.dk, så det er lettere at finde rundt på siderne. Og vi har lagt mere information ud på hjemmesiden om selve pensionsordningen.

I det hele taget bygger medlemsstrategien på, at det skal være nemt at være medlem i PKA. Det betyder, at vi skal tage et større ansvar for medlemmernes pensionsordning, så det er os, der tager kontakt, hver gang medlemmerne skal tage stilling til noget vigtigt om deres pensionsordning.

Det digitale kan ikke direkte erstatte det personlige. Derfor har vi også været rundt i hele landet og afholdt mange møder med medlemmerne og tillidsrepræsentanter. Det har været en fornøjelse at se interessen for at møde PKA og PKA's pensionsrådgivere.

Fra politisk side har man det sidste år styrket incitamenterne til at blive lidt længere i arbejde. Det understøtter pensionskassen med det, der hedder delpension. Vi kan se, at det virker. Medlemmer på delpension bliver næsten to år længere i arbejde. Men vi vil gerne have endnu flere til at kende til muligheden, fordi det forbedrer medlemmernes pension.

Sidste år fortalte vi, at bestyrelsen ville se på balancen mellem forsikringer og alderspension. Det gjorde vi, fordi der både i samfundet og i pensionskassen kom flere førtids- og seniorpensionister. Vi har nu fastsat nogle principper for forsikringsdækningerne. Vi har gode dækninger i PKA, og det skal vi blive ved med. Men vi skal også være meget opmærksomme på at holde balancen mellem forsikringer og alderspension. Som det ser ud nu, holder vi balancen. Men vi fortsætter analysearbejdet, og vi vil i 2023 se på, om vi skal foretage mindre ændringer i forsikringerne. Vi prioriterer fortsat alderspensionen højt.

Vi følger også regeringens planer om at ændre i mulighederne for at få henholdsvis seniorpension og Arne-pension, så vi kan sikre, at der bliver ved med at være et godt samspil mellem pensionsordningen, forsikringerne og de offentlige ydelser.

Bæredygtig værdi for både dig og samfundet

Den sidste ambition handler om at sikre bæredygtig værdi for medlemmerne og samfundet. Det gør pensionskassen blandt andet ved at skubbe verden i en grønnere retning gennem vores investeringer.

Vi arbejder med to centrale mål: 20 % af alle vores investeringer skal være i grønne projekter senest i 2030, og vores investeringer skal være helt CO₂-neutrale i 2050.

For at nå målet har vi også sat to delmål. Vi vil reducere CO₂-aftrykket med 29 % i 2025 og 50 % i 2030. Det skal selvfølgelig gå hånd i hånd med, at vi bliver ved med at skabe et konkurrencedygtigt afkast.

En af måderne, vi reducerer klimabelastningen fra vores investeringer, er ved at gå i dialog med de selskaber, der udleder meget CO2. Vi prøver at påvirke dem til at ændre deres forretning til fordel for klimaet. Det er et langt sejt træk og ikke en snuptagsløsning.

Det gælder for eksempel for de over hundrede meget store selskaber, der er en del af det internationale initiativ Climate Action 100+. Det har PKA været med i siden 2017, og det har vi fortalt om før på generalforsamlingen.

Vi kan se, at dialogen virker. Der bliver sat mere ambitiøse mål i selskaberne. Men forandringerne skal gå hurtigere. Derfor har vi besluttet at blive ved med at lægge pres på virksomhederne gennem Climate Action, når initiativet går ind i de næste faser i løbet af 2023. Presset bliver meget større, når vi slår os sammen med andre store investorer.

Hvis selskaberne ikke er villige til at lytte til os, vil vi i sidste ende ekskludere dem fra vores investeringer. Men vi må også være opmærksomme på, at vi ikke ekskluderer så mange selskaber, at det risikerer at gå udover afkastet.

Derfor har vi i bestyrelsen vedtaget en ramme for, hvor meget eksklusionerne må påvirke afkastet, så vi fortsat kan følge vores retningslinjer og sortliste de selskaber, vi ikke vil investere i, uden at det går udover medlemmernes pensioner.

Pensionskassen har i mange år været en stor investor i grøn energi. Vi var blandt de første store investorer til at satse på vindmøller, da vi investerede i Anholt havvindmøllepark i 2011. Det har givet os en masse erfaring. Den bruger vi nu i vores dialog med politikere og investorer fra resten af verden, så vi kan blive ved med at skabe gode rammer for grønne investeringer. Det er fx på det årlige FN-klimatopmøde, hvor administrerende direktør Jon Johnsen i 2022 deltog på pensionskassens vegne.

Indsatsen mod klimaforandringer kræver helt enorme omstillinger af os alle sammen. Derfor er det også vigtigt, at lovgivningen følger med. I de her år bliver der indført en række nye EU-regler, der skal gøre det nemmere for alle at gennemskue, hvad der er grønt, og hvad der ikke er.

Det stiller også højere krav til os som pensionskasse. Men i PKA-fællesskabet byder vi de nye regler velkommen, og vi arbejder hele tiden på at være på forkant. Samlet set er strammere regulering nemlig med til at gøre hele den finansielle sektor grønnere.

Vi påvirker også samfundet lokalt gennem de ejendomme, vi bygger rundt om i landet. I år har vi afsluttet byggeriet på Grønttorvet i København, hvor vi sammen med FB Gruppen på kun syv år har udviklet en helt ny bydel med 3.000 boliger til både unge, ældre og familier.

Og i Albertslund spirer kulturlivet i det gamle Vridsløselille Statsfængsel, der i samarbejde med A. Enggaard snart kommer til at udvikle sig til en livlig bydel til glæde for både dem, der skal bo der, og for resten af byen.

Vores ejendomme skal både være gode hjem og bidrage positivt til lokalsamfundet.

Det betyder også, at vi skal levere en ordentlig service til lejerne. Vi har derfor oprettet et nyt ejendomsselskab, der over tid skal sikre, at servicering af vores lejere sker med udgangspunkt i PKA's værdier. Det hedder PKA Ejendomme, og der er vi netop nu ved at ansætte de mennesker, der skal gøre PKA's fremtidige ejendomsforvaltning endnu bedre for alle parter.

Demokrati

Som I kan høre, er vi i fuld gang med at føre vores fælles strategi for PKA ud i livet. Strategien har givet anledning til rigtig mange gode drøftelser og initiativer i bestyrelsen i løbet af året.

Helt konkret har vi afholdt to bestyrelsesseminarer med fokus på gennemsnitsrentepensionerne og PKA's samarbejdsmodel med eksterne partnere.

Vi har også i det løbende arbejde i bestyrelsen haft stort fokus på stabiliteten i pensionskassen på grund af den megen uro i verden og på finansmarkederne.

Med den nye strategi er bestyrelsen blevet klædt endnu bedre på til at træffe vigtige beslutninger om, hvordan pensionskassen skal udvikle sig fremover.

Vores demokratiske og inkluderende forretningsmodel er en af de store styrker ved pensionskassen. Derfor ser vi også med glæde frem mod delegeretvalget i pensionskassen. Vi håber, at så mange som muligt vil stille op.

I er vigtige repræsentanter for pensionskassens medlemmer. Både her på generalforsamlingen, i det daglige på arbejdspladserne og på Folkemødet på Bornholm, hvor PKA i 2022 var tilbage med 20 engagerede delegerede efter to års corona-pause.

Jeg nærmer mig slutningen af årets mundtlige beretning. De nærmere detaljer i pensionskassens økonomi vil administrerende direktør Jon Johnsen fortælle mere om senere. Dog skal jeg oplyse jer om, hvordan aflønningen har været i bestyrelse og direktion. Bestyrelsen har i alt fået udbetalt 1.367.000 kr. sidste år.

Samtidig kan jeg oplyse, at vores administrerende direktør Jon Johnsen har fået en løn på 4,7 millioner kroner i 2022. Det dækker arbejdet for hele PKA og ikke kun vores pensionskasse.

Jeg vil nu overlade beretningen til generalforsamlingens behandling. Tak for opmærksomheden.”

Dirigenten takkede formanden for beretningen og bemærkede, at bestyrelsens skriftlige og mundtlige beretning er fremlagt til generalforsamlingens behandling.

Dirigenten orienterede generalforsamlingen om antallet af fremmødte stemmeberettigede delegerede, der for bioanalytikerne udgør 33, for ergoterapeuter 22, for fysioterapeuter 28, for fodterapeuter 2, for jordemødre 9 og for kost- og ernæringsfaglige 39, hvilket betyder, at der i alt er 133 fremmødte stemmeberettigede delegerede. Der var endvidere mødt 12 medlemmer frem, som ikke er stemmeberettigede. Herefter åbnede dirigenten for debatten for såvel den mundtlige som den skriftlige beretning.

Bjarne Damgaard Andreassen, bioanalytiker, Region Syddanmark, havde følgende kommentar:

”Med hensyn til vores afkast plejer vi at få vist et fint skema over, hvordan vi ligger i forhold til andre pensionskasser og pensionsselskaber. Denne oversigt ses ikke vist i år, men det er garanteret gået godt.”

Lone Høhne, ergoterapeut, Region Midtjylland, havde følgende kommentar:

”Tak for en god mundtlig og skriftlig beretning for årets gang i PKA, der viser, at vi skal være glade for et afkast på -5,8 %. Jeg læste med interesse i materialet om vores ansvarlige investeringer om den sociale fond, som vi investerer i. Det er en interessant investering i krydsfeltet mellem, hvad der er kommunernes og andres opgave eller pligt. Administrationen vurderer, at der med investeringen i Den Sociale Fond kan genereres et afkast mellem 5-7 %, hvilket er ret godt. PKA har endnu ikke høstet mange erfaringer på området endnu, og jeg vil følge investeringen med interesse de kommende år.”

Dorte Lisbeth Petersen, bioanalytiker, Region Hovedstaden, havde følgende spørgsmål:

”Jeg vil også rose beskrivelsen af det forgange år, både på det skriftlige og mundtlige niveau. Jeg har et enkelt spørgsmål til PKA’s partnerskaber, specifikt til partnerskabet med Novo Holding, som er nyt i 2022. Jeg vil gerne høre mere om, hvad PKA regner med at få ud af partnerskabet, og hvad vi kan bruge det til?”

Bestyrelsesformand, Anders Kühnau takkede for kommentaren fra Bjarne Damgaard Andreassen om sammenligningsoversigten ift. afkast. Afkastoversigten er også med i år og bliver præsenteret i forbindelse med regnskabsgennemgangen. Her vil det fremgå, at pensionskassen ligger rigtigt godt, og selvom afkastet ender på -5,8 %, så er det et rigtigt godt resultat i forhold til, hvad de fleste andre pensionskasser har ligget på sidste år i forhold til afkast.

Administrerende direktør, Jon Johnsen takkede Lone Høhne for hendes kommentar om investeringen i Den Sociale Fond. Investeringen er udtryk for, at PKA på vegne af pensionskasserne hele tiden prøver at flytte grænserne for, hvordan man kan være bæredygtig i mange perspektiver samtidig med skabe den bedst mulige pension til medlemmerne. Tilsvarende gjorde PKA, da pensionskasserne påbegyndte investeringer i vindmøller. Vindmølleinvesteringer synes oplagte i dag, hvor det dengang ikke var så oplagt. Med investeringen i Den Sociale Fond prøver PKA-pensionskasserne at finde balancen mellem det gode afkast og den ansvarlige investering. Arbejdet starter med, at man sætter et mål, også selvom man ikke helt ved, hvordan man skal nå det, og det er det, PKA-pensionskasserne har gjort nu. Jon Johnsen tilkendegav at være enig i, at det bliver spændende at følge investeringen.

Administrerende direktør, Jon Johnsen takkede for spørgsmålet fra Dorte Petersen om Novo Holding. Novo-koncernen og dermed også Novo Holding tjener mange penge på at lave insulin, og nu også medicin til behandling af overvægt og en lang række andre ting. Novo Holding uddeler penge til forskellige forskningsopgaver i milliardklassen og har lige uddelt et stort milliardbeløb til forskning i Danmark. Det er en god måde at håndtere den skabte store formue på. Novo Holding ønsker samtidig også at skabe et godt afkast af de penge, de nu har akkumuleret.

PKA går sammen med andre investorer, som PKA deler værdier med. Det er det, PKA har gjort med Novo Holding. PKA vurderer, at PKA sammen med Novo Holding kan lave nogle gode investeringer til medlemmerne. Det er en vigtig del af PKA's partnerstrategi at gå sammen med nogle, der er eksperter inden for givne områder. Novo Holding har solidt kendskab til medicinalindustrien, og derfor vil PKA gerne gå sammen med Novo Holding bl.a. inden for dette område.

Kirsten Williams, fysioterapeut, Region Midtjylland, stillede følgende spørgsmål:

”I en ellers både fyldig og grundig beretning savner jeg et punkt om, hvad der sker med de udbetalte pensioner - altså de pensioner, der bliver udbetalt nu. Det er helt rigtigt, at pensionen her er stabil, for det betyder, at den hverken går op eller ned. Det kunne være, at nogle tænkte, at når kontorenten stiger med 6,3 %, så gælder det også de udbetalte pensioner, men det er ikke tilfældet. I en række år har vi været begunstiget af en meget lav inflation og vækst i samfundet, men sådan har det ikke set ud i år. Så med meget høj inflation og stigende priser er det sådan, at pensionen udhules. Vi ser vel ind i et scenarie, hvor der også de næste år må forventes ustabilitet. Jeg mangler fra bestyrelsens side en omtale af, hvad der sker med de udbetalte pensioner.”

Lise Lotte Bjerger, kost- og ernæringsfaglig, Region Midtjylland, havde følgende kommentar:

”Jeg er stolt af at være medlem af en pensionskasse, der tænker så grønt, bæredygtigt og socialt, som vi gør, så tak for det og tak for beretningen. Min kommentar er mere en refleksion. Nu nærmer jeg mig den alder, hvor jeg om ikke så længe skal have pensionsudbetaling, og så sidder jeg og kigger i det materiale, vi har fået sendt ud. Jeg er også medlem i nogle bestyrelser i min fritid, og af materialet fremgår det, at Jon Johnsen har mange bestyrelsesposter. Så jeg tænker, vi går efter at arbejde 37 timer om ugen alle sammen, så det var bare en refleksion, hvor jeg tænker, at Jon Johnsen må have travlt.”

Kristian Obenholt, ergoterapeut, Region Nordjylland havde følgende kommentar:

”Tak for en god beretning, altid god og gennearbejdet. Jeg notede mig det, som formand Anders Kühnau sagde om delpensionen - at vi skal have udbredt kendskab hertil blandt medlemmerne.

Det, tror jeg helt sikkert, er en god idé, men jeg tror også, det kunne være en rigtig god idé, at arbejdsgiver får lidt opmærksomhed på det. Ud fra min egen lille verden er det med at gå ned i tid eller få arbejdet tilpasset med nogle seniorordninger rigtigt svært der, hvor jeg kommer fra.”

Administrerende direktør, Jon Johnsen takkede Kirsten Williams for spørgsmålet til, hvad der sker, når PKA skaber gode afkast og giver gode kontorenter, og pensionen samtidig ikke stiger.

PKA har lavet en prognose på, hvad pensionen kan være i fremtiden, hvor PKA har foruddiskonteret, at PKA kan skabe afkast i bestemt størrelsesorden. Dette har PKA gjort med en tilstrækkelig forsigtighed, så pensionerne forhåbentligt kan fastholdes, også i årene fremover. Det er i den forbindelse vigtigt at sige, at vi lever længere og længere. Og det er lykkedes for PKA, til trods for levetidsstigningerne, at fastholde pensionerne.

Så selvom det måske virker mærkeligt, at PKA performer godt, og det samtidig ikke betyder mere for pensionerne, så er det et udtryk for, at vi allerede har forud indregnet, at PKA vil gøre det godt, hvilket forhåbentligt fortsætter. Der kan være forskelle i pensionens størrelse, alt efter hvor gammel man er, og hvornår man er kommet ind i pensionskassen. Her kan bl.a. PKA's ansvarshavende aktuar Nicolai Maltesen hjælpe medlemmerne med at besvare spørgsmål om pension.

Jon Johnsen takkede dernæst Lise Lotte Bjerge for hendes kommentar om de mange bestyrelsesposter, som han bestrider. Jon Johnsen kunne bekræfte, at han har travlt i hverdagen, men at omfanget ikke er mere, end at det kan håndteres. Det er vigtigt at sige, at mange af de selskaber, som PKA har, er juridiske 'skaller'. Fx når PKA laver en større ejendomsinvestering, bliver investeringen til sit eget juridiske selskab. Der er i den forbindelse en repræsentant fra PKA, der skal have den opgave at være udpeget som direktør eller bestyrelsesformand i denne juridiske skal. For nuværende er det Jon Johnsen som har disse hverv, og det er derfor, at listen er lang. Det er ikke, som tilfældet i dag, nødvendigt for disse juridiske skaller at holde fysiske generalforsamlinger og tilsvarende.

Bestyrelsesformand, Anders Kühnau takkede for Kristian Obenholtts kommentar om delpension. Delpension var et af de store emner ved de sidste overenskomstforhandlinger, hvilket også er forventningen, at det vil være i denne omgang. Ved seneste overenskomstforhandling blev der lavet en senioraftale, som bl.a. indebærer, at man i højere grad skal tage udgangspunkt i, hvad de enkelte arbejdstagere har af behov - i dialog med arbejdsgiverne. På denne måde skal det sikres, at man får taget samtalen om, hvordan den sidste del af arbejdslivet skal være.

Vi arbejdsgivere i regionerne er meget interesserede i at fastholde medarbejdere på arbejdsmarkedet så længe som muligt, og vi gør også en stor indsats for også at tiltrække nogle af dem, der måske allerede er gået på efterløn eller pension for nylig. Dette har været en indsats i de seneste år, og det fokus er fortsat stigende hos arbejdsgiverne.

Det, at få tilrettelagt den sidste del af arbejdslivet på en måde, hvor nogle ville skulle gå ned i tid, kan være et af elementerne for at fastholde nogle på arbejdet. Men det er ikke nødvendigvis bare alderen, der bestemmer, om man vil ned i tid. Det kan også afhænge af, hvordan man har det som person, og hvordan man i øvrigt får det til at hænge sammen med det, man gerne vil - også ved siden af ens arbejde i den sidste del arbejdslivet. Det er helt klart noget, som vi har fokus på som arbejdsgivere, og det vil vi fortsat have.

Vibeke Engdam Olesen, Fysioterapeut, Region Midtjylland havde følgende spørgsmål:

”Jeg er lidt usikker på, om det hører under beretningen eller regnskabsdelen. Jeg er bosat i Århus og kan se, at PKA har mange ledige lejemaal et par steder i byen, og der spørger jeg mig selv, hvilken indflydelse det har på vores pension og vores økonomi?”

Charlotte Eich, fysioterapeut, Region Sjælland havde følgende spørgsmål:

”Jeg vil også sige tak for beretningen, både mundtligt og skriftligt. Det med at investere i bæredygtighed er fint. I relation til at investere i andre store selskaber, som ikke er bæredygtige, da siger PKA, at PKA kan lægge pres på selskaberne - såsom olie, gas, shipping og byggefirmaer. Jeg har ikke set, hvornår selskaberne føler sig presset. Så længe de modtager mange penge, da vil de gnide sig i hænderne. Jeg vil i den forbindelse gerne høre PKA, hvordan man lægger pres på selskaberne.”

Investeringsdirektør, Michael Nellemann Pedersen takkede Vibeke Engdam Olesen for spørgsmålet om konsekvensen for pensionen og økonomien, når der er ledige boliger i Århus.

Michael Nellemann Pedersen slog indledende fast, at tomme lejligheder ikke er godt for pensionerne. Lejlighederne skal være lejet ud hele tiden, så PKA kan oppebære en lejeindtægt og skabe grundlaget for et godt afkast og dermed nogle gode pensioner. Generelt i pensionskassens ejendomsportefølje er der ikke betydelig tomgang. Det, PKA oplever, er, at der hyppigt er lejeskifte, især i nye ejendomme. Det kan være det, som gør sig gældende for nogle af ejendommene i Århus. Generelt er tomgangen meget, meget lav.

Dernæst takkede Michael Nellemann Pedersen for Charlotte Eichs spørgsmål om investering i bæredygtige virksomheder, og hvordan PKA udøver sit aktive ejerskab

I mange år har PKA haft et samarbejde med en virksomhed, der hedder Hermes, som er med til at screene hele PKA's portefølje. Alle beslutninger om, hvordan de enkelte virksomheder og deres tiltag vurderes, træffes af PKA. Det, der er meget i fokus i øjeblikket, er, at PKA's virksomheder og investeringer skal være møntet på at kunne overholde Paris-aftalen og være CO2-neutral i 2050. Det er det, som PKA holder virksomhederne op imod, når PKA ser på, hvordan de udstyrer deres bestyrelser og ledelser med kompetencer i den rigtige retning, som kan understøtte denne grønne transformation. Hvis virksomhederne efter PKA's opfattelse arbejder imod den grønne transformation og er meget tøvende med at få deres bestyrelse, ledelse og fremtidige investeringer i denne retning, ender det med, at PKA sælger disse virksomheder. Forud for dette har PKA haft en dialog med virksomhederne via Hermes, hvor PKA har forsøgt at præparere disse virksomheder i den rigtige retning.

Holger Hautopp, fysioterapeut, Region Hovedstaden, havde følgende to spørgsmål:

”Generelt vil jeg sige, at jeg synes, PKA arbejder godt for den grønne omstilling og senest med investeringen i samarbejde med PenSam, norske Storebrand, AkademikerPension og Lærernes Pension i en ny, stor vindmøllepark, der kommer til at levere grøn strøm til mere end 1 mio. tyske husholdninger. Det, synes jeg, er en flot og god investering.

Det skal dog ikke afholde mig fra at være kritisk over for, når man går lidt tilbage og kigger på årsrapporten 2020. PKA har et aktivt ejerskab, specielt over for de selskaber, som ikke overholder Paris-aftalen, og nu vil jeg tillade mig at citere, hvad der stod i årsrapporten 2020: ”I tilfælde af at der ikke er udsigt til, at selskabet vil forbedre sig på sigt og fortsætter med at agere i strid med politikker og retningslinjer, vil det resultere i, at selskabet bliver ekskluderet fra investeringsuniverset”. Fra årsrapporten 2021: ”I tilfælde af at der ikke er udsigt til, at selskabet vil forbedre sig på sigt og fortsætter med at agere i strid med pensionskassens retningslinjer for ansvarlighed, vil det resultere i, at selskabet ekskluderes”.

Så er vi nået til årsrapporten 2022: ”Medio 2023 vil første fase af initiativet blive afsluttet, hvor pensionskassen vil evaluere selskaberne, og de, som ikke har fremlagt en plan for, hvordan de vil tilpasse deres forretningsmodel til Paris-aftalen, vil pensionskassen overveje at ekskludere fra sit investeringsunivers”. Man har fra PKA's side været meget kontant og klar over for de selskaber, som ikke giver signaler om, at de vil arbejde henimod nogen omstilling, om, at de vil blive ekskluderet. I

årsrapporten står der, at man vil “overveje” at ekskludere dem. Det, synes jeg, er en mere mild formulering, og den bryder jeg mig ikke om, så den vil jeg gerne have en kommentar på.

Der er ingen tvivl om, at jeg er en klimanørd, og det er lige blevet bekendt for mig, at i tre amerikanske banker - Wells Fargo Bank, Bank of America og Citigroup – er der blevet fremsat flere klimaforslag til behandling, herunder forslag, som henstiller bankerne til at lave en plan for udfasning af lån til fossile selskaber, der laver nye fossile projekter. Og jeg synes ikke, vi skal grave mere olie, kul eller gas op af jorden - det er der ingen grund til, og det synes klimaet heller ikke. Er det bestyrelsens holdning, at det er i orden, at i hvert fald disse tre banker yder lån til de fossile selskaber? Sådanne lån er ikke i overensstemmelse med Paris-aftalen, og PKA burde efter egen politik for aktivt ejerskab stemme for og ikke, som de har gjort her, imod forslaget.

Jeg vil også henvise til, at jeg sidste år var med til at stille forslag om, at man er lidt hårdere over for de omtalte banker, og det forslag blev forkastet, fordi PKA “allerede i dag yder aktivt ejerskab over for banker for at få dem til at formulere en klimastrategi og nedbringe CO₂-udledning af deres udlåns- og investeringsvirksomhed”. Så jeg forstår ikke, at PKA har stemt nej til det forslag. Jeg vil i øvrigt også henvise til, at der var andre danske pensionselskaber, der stemte ja.”

Investeringsdirektør, Michael Nellemann Pedersen takkede for de to spørgsmål om aktivt ejerskab fra Holger Hautopp. Michael Nellemann Pedersen forklarede, at PKA er med i det, der hedder Climate Action 100+. PKA er med her, idet PKA vurderer, at når de betydelige investorer rundt om i verden lægger et fælles pres på virksomhederne, da har det en større effekt. Og det drejer sig om de 167 virksomheder i verden, der er de mest CO₂-udledende. Der er en løbende dialog med disse virksomheder, og der er nogle forskellige tidspunkter, hvor man måler på, hvad udviklingen er, og målet er helt klart, at de skal bekende sig til Paris-aftalen med henblik på at disse virksomheder, selvom de er verdens mest CO₂-udledende virksomheder, skal være CO₂-neutrale i 2050.

Det er korrekt, som påpeget af Holger Hautopp, at retorikken er blevet udvandet over de seneste år. Man må se i øjnene, at det går langsommere med omstillingen, end man havde troet og håbet på. Kigger man på disse virksomheders evne til at omstille deres investeringer over i mere bæredygtige teknologiformer, går det langsommere, og det er PKA nødt til at tage højde for. Dette fordi, at PKA ikke kan udelukke samtlige 167 virksomheder. For det første sætter PKA sig derved uden for indflydelse fra dag et af, når vi ikke længere er aktionærer. For det andet vil det have en alt for stor effekt på PKA's afkastmuligheder ift. pensionskassen. Så det er den afvejning, som PKA har. Det ændrer ikke ved, at PKA efter bedste evne sammen med vores samarbejdspartner og alle andre betydelige investorer i verden forsøger at lægge pres på disse virksomheder. Dels ved løbende dialog, dels ved at stemme på generalforsamlingen i disse virksomheder.

Dernæst henviste Michael Nellemann Pedersen til spørgsmålet vedrørende de tre amerikanske bankers udlån til fossile projekter. Her nævnes, at PKA ikke har stemt på generalforsamlingen, som man skulle forvente af PKA. I løbet af 2022 stemte PKA på spørgsmålet omkring udviklingen af nye fossile udviklingsfelter imod over 200 forslag på forskellige generalforsamlinger rundt omkring i verden. Så PKA er meget opmærksom på disse ting, og på, at PKA skal forsøge at få størst mulig indflydelse for de aktieposter, som PKA har i de forskellige virksomheder.

Det er også rigtigt, at PKA går efter CO₂-neutralitet i 2050. Der er dog sket tilbageskridt det forgangne år, der gør, at regeringer rundt omkring i verden - især i den vestlige verden - af energi- og forsyningspolitiske årsager understøtter, at man skal sikre forsynings sikkerheden. Selvom man får et tilbageskridt i en kortere tidsperiode, ændrer det efter PKA's opfattelse ikke på, at målsætningen om CO₂-neutralitet stadig er målet, og det skal PKA være med til at understøtte, dels via PKA'S aktive ejerskab, dels ved at PKA forsøger at understøtte investeringer i forskellige typer af venturevirksomheder og i ny teknologt, der gør det muligt at fange CO₂. Det er forpligtelse, som PKA mener, at PKA efter bedste evne lever op til.

Brian Errebo-Jensen, bestyrelsesmedlem, havde følgende bemærkning:

”Mit indlæg er mere en bemærkning til dig, Holger Hautopp. Jeg vil gerne have lov at anerkende dit engagement og din indsigt i bæredygtige investeringer, grøn omstilling, miljøspørgsmål og vores fælles ansvar i forhold til disse spørgsmål. Jeg har haft fornøjelsen af at drøfte disse ting personligt, og du har tilsendt materiale underbygget med talrige referencer. Tak fordi du utrætteligt holder os fast, stiller spørgsmål og forslag, for det gør, at vi må forholde os konkret til vores ansvar i forhold til ansvarlige investeringer og bæredygtighed. Uanset om et medlemsforslag bliver vedtaget eller ej, bidrager du til en demokratisk diskussion - tak for det.

Dirigenten konstaterede herefter, at der ikke var flere indtegnede talere under dette punkt og betragtede debatten som udtømt. Dirigenten oplyste herefter, at administrerende direktør Jon Johnsen havde bedt om ordet for en bemærkning.

Administrerende direktør, Jon Johnsen forklarede, at på tværs af pensionskasserne i PKA, havde været en række henvendelser omkring rygning i PKA's ejendomme. Dette er blevet diskuteret i bestyrelsen. I dag er praksis, at der må ryges i nogle, men ikke alle ejendomme. Det er en balance mellem de gener, man udsætter andre for og friheden til at tilrettelægge sit eget liv. Det er besluttet i administration, at fremover vil der være rygeforbud i PKA's seniorbofællesskaber. Dette kan ikke indføres for eksisterende lejere. Rygeforbuddet indføres i takt med, at lejerne skifter. Derudover vil administrationen udarbejde nogle principper og en politik for, hvordan man skal forholde sig til rygning mere bredt i forhold til PKA pensionskassernes ejendomme. Det vil PKA arbejde med i det kommende år.

Dirigenten oplyste, at der ikke skal stemmes om bestyrelsens beretning, og at generalforsamlingen herefter har taget bestyrelsens samlede beretning, såvel den mundtlige som skriftlige del, til efterretning.

3. Godkendelse af årsrapport, herunder årsregnskab med revisionspåtegning samt godkendelse af resultatopgørelse og balance

Dirigenten oplyste, at det var den formelle, fuldstændige årsrapport, som generalforsamlingen skal godkende. Dette omfatter godkendelse af årsregnskabet med revisionspåtegning og godkendelse af resultatopgørelse og balance.

Administrerende direktør, Jon Johnsen fremlagde derefter årsrapporten. Direktionen og bestyrelsen havde underskrevet regnskabet på s. 21 og den eksterne revisor PwC havde underskrevet regnskabet med blank påtegning på side 26.

De finansielle markeder har været meget definerende for pensionskassen, og 2022 har været et helt særligt år, hvor der både har været tab på aktier og obligationer. Blandt de faktorer, der har påvirket markederne, er krigen i Ukraine, der skaber usikkerhed på de finansielle markeder og dermed volatilitet.

Krigen i Ukraine påvirker også verden på andre måder. Den har påvirket energipriserne, ikke mindst i Europa, og når energien bliver dyrere, bliver varerne også dyrere, og så bliver vores evne til at forbruge mindre. I det hele taget har der været et negativt syn på, hvordan 2022 skulle udvikle sig. De globale aktier faldt 16 % i 2022, men er steget lidt igen i 2023. Renten steg ganske meget på kort tid, markedsrenten steg fra ca. 0,5 % til næsten 3 %. Rentestigningerne er centralbankernes reaktion på den stigende inflation, så det bliver dyrere at producere og dermed dyrere at forbruge, så der skabes bedre balance mellem udbud og efterspørgsel.

I PKA udjævnes afkastene år for år, så medlemmerne oplever en stabil kontorente. I 2021 fik pensionskassen et afkast på +12,7 %, mens medlemmer fik en kontorente på 3,5%. I 2022 var afkastet -5,8 %, mens medlemmerne fik en kontorente på 5%. I 2023 ved vi endnu ikke hvad afkastet bliver,

men medlemmerne får 6% i kontorente. I gode år opbygges således buffere, der gør, at der gives en relativt stabil kontorente, selv i år med lavere afkast. I forhold til andre pensionselskaber med gennemsnitsrente har PKA givet medlemmerne den højeste kontorente over de seneste 10 år. Generelt set er det arbejdsmarkedspensionskasserne, der giver de højeste kontorenter.

Jon Johnsen forklarede, at afkastet på de -5,8 % stadig er godt, selvom det er negativt. Resultat er skabt af forskellige forhold. Når renten stiger, falder obligationers værdi, så dem har PKA tabt mange penge på. Aktierne er også faldet, særligt de noterede aktier. Unoterede aktier, som er investeringer i virksomheder, som ikke er på børsmarkedene, har klarer sig rigtig godt og givet et positivt afkast. Derudover har investeringer i sol, vind og ejendomme også givet et lille plus.

Herefter gennemgik Jon Johnsen pensionskassens afkast sammenlignet med andre pensionskasser i branchen. Når PKA sammenligner med andre selskaber, skal man tage højde for, at alderssammensætningen i PKA er anderledes end i andre pensionselskaber. Det er indarbejdet i sammenligningen. Der er målt på to forskellige måder. Selskabernes primært udbudte produkt, som i PKA er den kollektive gennemsnitsrenteløsning, og 'totaliteten', som er det totale afkast for den samlede opsparing. I en række andre pensionskasser er det primære produkt markedsrente. I henhold til primært udbudt produkt, ligger PKA i top, hvilket viser, at 2022 var et godt år. Når man sammenligner på totaliteten, ligger PKA også helt i top sammen med Industriens Pension og PensionDanmark. Men der kan være udsving i placeringen, og derfor skal placeringen ses over en årrække.

Kigger man over 10 år, på det primære produkt, så ligger PKA i midten i forhold til andre pensionskasser. Når man kigger på totaliteten, ligger PKA i den bedste tredjedel. Ambitionen er, at pensionskassen i de kommende år rykker opad, så man fortsat positionerer sig som en af de pensionskasser, der klarer sig bedst. Over de sidste 10 år har PKA fået et afkast på 5,3% p.a. i gennemsnit.

PKA har en aktivsammensætning, som består af mange forskellige aktiver. F.eks. infrastruktur, ejendomme, aktier og obligationer, hvor der investeres i tusindvis af selskaber. Dermed spredes risikoen. I PKA mener vi ikke, at vi kan forudse, hvilke specifikke aktier, der vil gå op og ned. Vi tror på, at man skal kigge på nogle bredere trends, og prøve at bevare et højt risikoniveau, både i gode og dårlige tider, for over lang tid vil det give det bedst mulige afkast. Man skal investere i både børsnoterede virksomheder og i unoterede aktiver som sol, vind og ejendomme. Spredt man investeringerne, skabes det bedst mulige afkast for medlemmerne over årene.

Herefter gennemgik Jon Johnsen pensionskassens resultat for 2022.

Pensionskassen havde i 2022 et negativt renteresultat på godt 5,3 mia. kr. Renteresultatet er udtryk for det afkast pensionskassen har genereret, fratrukket den tilskrevne kontorente.

Her fratrækkes risikoresultatet, der er resultatet på pensionskassens forsikringer og her forsøger man så vidt muligt at matche det, der indbetales med det, der udbetales. Ambitionen er, at man har noget, der er tæt på 0. Når man har mere end 100.000 medlemmer i denne pensionskasse, er -21 mio.kr. et tal, der er tæt på 0. I 2021 var det -64 mio.

Det samme gælder omkostningsresultatet, der er de omkostninger medlemmerne betaler for at drive PKA, som også helst skal lande på et 0, så der hverken bruges mere eller mindre end det, der opkræves. Med et lilleunderskud på 2 mio. kr. er det så tæt, man kan komme på 0 i en pensionskasse af denne størrelse.

Egenkapitalen modtager samme forrentning som medlemmerne på -6,0 %. Derudover skal egenkapitalen have dens andel af det realiserede resultat og finansiere det egenkapitaltillæg, som løbende bliver udbetalt til pensionisterne som en følge af omvalget i 2008. I 2022 er der en ændring i bonuspotentialerne på i alt 1.317 mio. kr., som stammer fra, at de kollektive bonuspotentialer skal dække en del af tabet på aktiverne. Medlemskapitalen falder 42 mio. kr. pga. en forrentning

svarende til afkastet på -5,8 %. Endelig overføres 67 mio. kr. fra egenkapitalen til pensionisterne som følge af omvalget i 2008. Det giver et samlet resultat på -628 mio. kr., som foreslås overført til egenkapitalen.

Jon Johnsen bemærkede herefter, at det også var relevant at gennemgå pensionskassens resultat fra et medlemsperspektiv, eftersom pensionskassen ejes fuldt ud af medlemmerne. Selv om 2022 gav et negativt afkast, var der andre positive elementer sammenlignet med andre pensionskasser. Medlemmerne fik samlet et fald i egenkapitalen på -628 mio. kr., en tilskrevet kontorente på 2.050 mio. kr. og et fald i bonuspotentialerne på 1.317 mio. kr. På trods af det negative afkast ender året med et samlet tab for medlemmerne på lige godt 0, hvilket for en pensionskasse med 100.000 medlemmer er et meget godt resultat, som man kan være tilfreds med.

Jon Johnsen gennemgik herefter pensionskassens risikostyring. Pensionskassen skal kunne udbetale pensioner langt ud i fremtiden, og risikostyring en vigtig del af driften i en pensionskasse. En del af risikostyringen udmønter sig i, at Finanstilsynet stiller krav om, at pensionskassen skal have kapital til at leve op til de forpligtelser, man har garanteret medlemmerne. Det er det såkaldte solvenskapitalkrav. Af det fremlagte materiale kan læses, at pensionskassen er velkonsolideret og ligger pænt over det lovbestemte solvenskapitalkrav.

Pensionskassen måler også risikosituationen i forhold til de samlede pensionsydelse, medlemmerne er stillet i udsigt. Også i den henseende er pensionskassen robust. Pensionskassen er samlet set en meget solvent og rigtig stærk pensionskasse, som kan honorere pensionsforpligtelserne nu og i fremtiden.

Jon Johnsen oplyste herefter om administrationsomkostninger, at niveauet fra tidligere år fastholdes på et lavt niveau. De gennemsnitlige investeringsomkostningerne for årene 2018-2022 stiger til lidt over 0,6 % af formuen, hvilket er en lille stigning ift. niveauet i 2017-2021. Jon Johnsen forklarede, at en væsentlig årsag til stigningen er en ny metode til opgørelse af investeringsomkostningerne, som hele branchen skal anvende.

Jon Johnsen fremlagde derefter ESG-nøgletallene. Der er tale om en udvidelse af ESG nøgletallene fra sidste år, som følge af nye lovgivningskrav, der særligt stammer fra EU, samt branchehenstillingen. Jon Johnsen bemærkede, at han i fremtiden forventer, at det bliver et krav, at revisionen også skal afgive en påtegning omkring den del af regnskabet.

Rapporteringen omkring klimabelastning for PKA som selskab, sker både i scope 1, 2 og 3. Scope 1 er direkte udledninger af det, virksomheden kontrollerer, f.eks. firmabiler. Scope 2 er de indirekte udledninger, f.eks. når virksomheden bruger varme og strøm fra el- eller energiselskaber. Scope 3 er det, der hedder indirekte udledning, hvis man f.eks. køber et skrivebord, der er produceret i Tyskland eller Vietnam, skal det gøres op hvor meget CO2 udledning, det har medført. Det er svært at gøre op, men det forsøger PKA at gøre. Tallene i scope 3 er derfor mere usikre og skal forventeligt korrigeres med tiden.

Med denne opgørelse får man et grundlag for at sammenligne miljøbelastningen med andre virksomheder og pensionskasser. Bestyrelsen har sat en hård ramme, som er, at PKA A/S som virksomhed skal være klimaneutral i 2030. I forhold til virksomhederne som pensionskassen investerer i, er målsætningen klimaneutralitet i 2050 med delmål i 2025 og 2030 på hhv. 29 % og 50 % reduktion af CO2-aftrykket.

Nøgletallene viser også, hvor mange kvinder der er ansat i forhold til mænd i PKA A/S, og at kvindelige og mandlige ansatte får nogenlunde det samme i løn. Dette er der meget fokus på, ikke mindst i disse medlemsgrupper, hvor der er en stærk kvindelig repræsentation.

Herefter opsummerede Jon Johnsen sin præsentation af årsrapporten. Årets resultat i 2022 var et tab på 5,8 %, hvilket var flot i forhold til mange andre pensionselskaber. Det er et

konkurrencedygtigt afkast, der gør pensionskassen i stand til at give en god kontorente og en god pension. Pensionskassen har opbygget signifikante buffere, der gør situationen så robust kontorenten for 2023 af den årsag er fastsat til 6 %.

Dirigenten takkede Jon Johnsen for fremlæggelsen af årsrapporten, og åbnede herefter for debat om årsrapporten.

Bjarne Damgaard Andreasen, bioanalytiker, Region Syddanmark havde følgende spørgsmål:

Jeg har et spørgsmål til omkostningerne ved investeringsvirksomheden. Det blev ved gennemgangen af årsrapporten vist, at PKA har opgjort investeringsomkostningerne i nogle årsintervaller, og der var stigningen ikke særligt stor fra de forskellige intervaller. Her var begrundelsen, at det var nogle opgørelsesmæssige ændringer. Men hvis man ser på side 27 i årsrapporten, står der, at vi er steget 18 % i investeringsomkostninger fra 2021 til 2022, altså fra 110 mio. til 130 mio. Er det bare en opgørelsesændring, der er skyld i den store stigning? Eller er det, fordi det at skulle være klimaneutral har så store omkostninger, eller er det bonusser til investeringsmedarbejdere? Jeg synes faktisk, de har klaret det godt, men det blev sagt, det var en lille stigning. Jeg synes faktisk, at det procentmæssigt er en stor stigning fra det ene til det andet år.

Finansdirektør, Nicolai Ørnstrup Pilehave takkede Bjarne Damgaard Andreasen for spørgsmålet til investeringsomkostningerne og forklarede, at omkostningerne, der er nævnt på side 27 i årsrapporten, ikke er de fulde investeringsomkostninger, som fremgår af den figur, der blev vist tidligere. En del af de omkostninger, PKA afholder i administrationen, er omkostninger i forbindelse med medlemsadministration og administration i det hele taget. En del af de omkostninger, er også nogle omkostninger, der vedrører investeringsvirksomhed, det er fx, når vi i administrationen skal anvende nogle forskellige advokater i forbindelse med vores egen investeringsrådgivning osv., så bliver det bogført i regnskabet under den post. Så de omkostninger, der er vist i tabellen, er en del af de investeringsomkostninger, der blev vist i grafen, som Jon Johnsen gennemgik. De investeringsomkostninger, der afholdes direkte i administrationen, kan svinge fra det ene år til det andet, afhængigt af hvad det er for rådgivere, vi har behov for i forbindelse med investeringerne. Der er derfor, vi ser en stigning fra 2021 til 2022 på den enkelte post.

Dirigenten konstaterede, at der ikke var yderligere bemærkninger og afsluttede herefter debatten.

Dirigenten satte årsrapporten 2022 til afstemning, der efter vedtægternes § 13 skal godkendes med et simpelt stemmeflertal.

Beslutning

Generalforsamlingen godkendte den fremlagte årsrapport for 2022 med revisionspåtegning samt godkendte i forbindelse hermed resultatopgørelse og balance.

4. Godkendelse af Lønpolitik

Dirigenten oplyste, at pensionskassens lønpolitik er blevet omskrevet og justeret på enkelte punkter, hvorfor den skal godkendes af generalforsamlingen i dag. Bestyrelsen foreslår, at lønpolitikken vedtages i en ajourført og moderniseret form, hvor den er præciseret til lovgivningen og pensionskassens forhold. Forslaget er udsendt som bilag 4.1.

Bestyrelsesnæstformand, Bitten Kristensen oplyste, at pensionskassen har en lønpolitik, som indeholder regler for aflønning af bestyrelsen, direktørkreds og øvrige ansatte i PKA. Det er et krav i den finansielle lovgivning, at bestyrelsen fastlægger pensionskassens lønpolitik, og ændringer skal godkendes her på generalforsamlingen som et selvstændigt punkt på dagsordenen. Principperne i lønpolitikken er identiske for alle pensionskasser og PKA A/S, så den er sammenskrevet for det samlede PKA-fællesskab. Lønpolitikken er dermed udbygget med reglerne for aflønning af medarbejdere i PKA A/S, der administrerer pensionskassen.

Lønpolitikken er generelt udformet, så den understøtter en sund og effektiv risikostyring og ikke tilskynder til overdreven risikotagning. Politikken indeholder bl.a. særlige aflønningsregler og principper, der gælder for bestyrelse, direktion og andre ansatte. Det er personer, der har væsentlig indflydelse på pensionskassens risikoprofil, de såkaldte væsentlige risikotagere samt medarbejdere, der udfører kontrol- og revisionsopgaver. Generalforsamlingen skal i år behandle lønpolitikken, da den er ajourført og moderniseret og herunder præciseret ift. lovkrav og pensionskassens forhold.

Bitten Kristensen kunne videre oplyse, at lønpolitikken er opbygget med ny struktur og indholdsfortegnelse for at skabe et bedre overblik og sammenhæng. Der er en udbygget beskrivelse af de generelle aflønningsprincipper, der gælder for alle medarbejdere. Det er præciseret, at der som hidtil ikke kan indgås aftaler om variabel løn, bonusordninger til følgende grupper, som alle modtager fast honorar eller løn: Bestyrelse, direktion og den øvrige direktørkreds, den ansvarshavende aktuar og nøglepersoner for de fire lovpligtige kontrolfunktioner: Aktuar-, compliance-, risikostyrings- og intern auditfunktion, medarbejdere, der udfører kontrol- og revisionsopgaver.

Kriterier for tildelings- og udbetalingsbetingelser for variabel løn til de såkaldte væsentlige risikotager i PKA's investeringsafdeling er tydeliggjort i overensstemmelse med lovgivning, herunder begrænsninger for udbetaling af bonus. Kriterier for tildeling og udbetaling af variabel løn i form af engangsbeløb er også tydeliggjort. I ganske særlige tilfælde kan den ansvarlige for henholdsvis risikostyrings- og compliancefunktioner samt medarbejdere i kontrolfunktioner modtage et engangsbeløb, fx for ekstraordinært merarbejde.

Sammenhængen mellem aflønningsstruktur og integration af bæredygtighedsrisici i PKA's investeringsbeslutninger er præciseret.

Bestyrelsen indstiller på den baggrund, at generalforsamlingen godkender den forelagte lønpolitik. Jeg overlader forslaget til generalforsamlingens behandling.

Dirigenten konstaterede, at der ikke var bemærkninger og afsluttede herefter debatten, og satte herefter den justerede lønpolitik til afstemning. Lønpolitikken skal godkendes ved simpelt flertal.

Beslutning

Generalforsamlingen godkendte den justerede lønpolitik.

5. Forslag fra delegerede

Dirigenten oplyste, der var indkommet et forslag, som handler om udarbejdelse af en politik for styrket aktivt ejerskab. Det er fremsendt af delegeret Holger Hautopp, som foreslår, at bestyrelsen anbefales at udarbejde en politik for et styrket aktivt ejerskab ved at tilpasse stemmeafgivelser til klimaaftalen fra Paris. Og udarbejdelsen af dette politikpapir skal ske, så det kan udmøntes senest 2024, såfremt et godt datagrundlag er tilgængeligt.

Holger Hautopp, fysioterapeut, Region Hovedstaden, motiverede forslaget med følgende forklaring:

”Kære delegerede, bestyrelse og PKA's direktion, jeg har stillet et forslag til generalforsamlingen, som jeg vil knytte nogle kommentarer til. Forslaget omhandler, at PKA i 2024 skal intensivere og effektivisere sit aktive ejerskab over for fossile selskaber og banker, der har manglende fokus på deres klimamålsætninger i 2030 og 2050. Specielt selskaber, der etablerer nye fossile projekter og bruger milliarder på at lede efter nye forekomster af kul, olie og gas. Dertil kommer banker, der yder lån til dette. For mig og klimaet er det et kardinalpunkt. Vi har ikke brug for at anvende milliarder på nye udvindinger.

En anden vigtig ting er, at det ikke helt er usandsynligt, at det samtidig er en dårlig investering på den lange bane. Vi har brug for, at de milliarder bruges på grønne investeringer. Forslaget blev stillet før d. 1. januar, som det skulle ifølge vedtægterne, og det er bare blevet endnu mere aktuelt, efter FN's klimapanel udkom med deres seneste klimarapport 20. marts. Det er alvorlig læsning og også en sidste mulighed, jeg citerer: "Det kan stadig lade sig gøre at overholde Parisaftalens mål om at holde temperaturstigninger på mellem 1,5 og 2°C i 2100. Det kræver bare drastiske tiltag. Hvis vi handler nu, kan vi stadig sikre en udholdelig og bæredygtig fremtid for alle".

Jeg håber, at det måske også har påvirket bestyrelsens indstilling. Mit forslag skal lægge maksimalt pres på de bestyrelser, som ikke har forstået budskabet fra FN's klimapanel. De har haft ni år til at foretage den nødvendige omstilling. Bestyrelserne skal ikke regne med at blive genvalgt på den kommende generalforsamling i 2024. Pres hjælper. Jeg vil lidt populært sammenligne det med indførelsen af sikkerhedssele i 1976, idet der var for mange skader og dødsfald. Ideen om sikkerhedssele var god, men ville folk bruge den til at begynde med? Nej. Der skulle indførelse af bøder eller maksimalt pres til, for at det medførte en mentalitetsændring. I dag bruger 97 % sikkerhedssele.

Jeg ved godt, at PKA siger, at de har det i deres værktøjskasse. Så langt, så godt. Men budskabet skal stå lysende klart for alle bestyrelser i fremtiden. Når forslaget forhåbentligt bliver vedtaget, kunne PKA passende gå sammen med de pensionselskaber i Danmark, som har vedtaget et lignende forslag. Det gælder PJD Pension, Sampension, AkademikerPension og Lærernes Pension. Så kunne de i fællesskab arbejde for udbredelsen af forslaget og sikkert få en del andre store investorer med i de forskellige alliancer, herunder IIGCC ('The Institutional Investors Group on Climate Change'), hvor Jon Johnsen er næstformand. Pres hjælper. Jeg ønsker, at mine pensionspenge arbejder maksimalt for klimaet, og nu må jeg se, om mit pres har påvirket jer."

Bestyrelsesnæstformand, Bitten Kristensen takkede for forslaget fra Holger Hautopp og bemærkede, at bestyrelsen er helt enig i intentionen i forslaget om at tilskynde alle virksomheder til at sætte mål for at nedbringe deres aktiviteter og CO₂-udledning samt tilslutte sig Paris-aftalen. Det gælder særligt de virksomheder, som udleder meget CO₂. Bestyrelsen indstiller alligevel til generalforsamlingen, at forslaget forkastes. Det gør bestyrelsen, fordi PKA allerede har en politik for aktivt ejerskab, som giver hjemmel til at stemme, som forslaget foreslår. I politikken beskrives, at PKA stemmer for forslag, der forpligter selskaber og banker til at bakke op om Paris-aftalen. Hvordan PKA konkret stemmer, vurderer PKA og vores samarbejdspartner, EOS Hermes, fra sag til sag. Det gør PKA, fordi det kan variere meget, hvad der skal til, for at et selskab er omstillingsparat.

PKA stemmer i mange tilfælde i henhold til Paris-aftalen, også på punkter, der ikke direkte handler om klima, hvis PKA vurderer, det er relevant. I 2022 stemte PKA i over 200 tilfælde fx imod indstillinger til ledelse eller bestyrelse og imod forslag om nye fossile projekter eller finansiering heraf. PKA deltager også i Climate Action 100+-initiativet, det er et internationalt initiativ, hvor 700 investorer udøver fælles aktivt ejerskab over for de 166 børsnoterede selskaber, der udleder mest CO₂. I år bliver selskaberne vurderet ud fra 10 indikatorer og 26 underindikatorer, der viser, hvor omstillingsparat de er. PKA vil se på alle 10 indikatorer, når PKA evaluerer dem og foretager en helhedsvurdering for hvert selskab.

PKA har i februar i år tilmeldt sig et nyt initiativ inden for climate action. Det hedder Net Zero Engagement Initiative og fokuserer på de 100 næstmest udledende selskaber. Her kommer PKA også til at gå i dialog med selskaberne og stemme på generalforsamlinger. Climate action har effekt, selvom det for mange af selskaberne er en stor omstilling, der skal til. Når et stort globalt kulselskab fx skal omstille til vind og sol, tager det mange år at afvikle den fossile energi og udbygge vedvarende energi. Ikke desto mindre har tre ud af fire climate action-selskaber forpligtet sig til at blive klimaneutrale. For to år siden var det kun to ud af fire, og for seks år siden, da climate action

startede, var det kun 5 af de 166 selskaber. Så det går den rigtige vej, selvom tempoet kunne være højere.

Over for banker skærper PKA lige nu sit aktive ejerskab. PKA er med i et nyt bankinitiativ sammen med andre investorer, som fremmer aktivt ejerskab om klima. Det nye initiativ går i dialog med 27 store banker om deres finansiering af aktiviteter, der ikke passer med Paris-aftalen. Den yderste konsekvens af aktivt ejerskab er frasal og eksklusion. Det er et værktøj, PKA bruger med omhu, da PKA helst vil påvirke selskaber i en grønnere retning. Bestyrelsen har sat en ramme for, hvor meget PKA ekskluderer. Rammen balancerer det lovpligtige fokus på afkast og ambitioner om at få mest mulig grøn omstilling. Vi står lige nu en ekstraordinær situation på flere måder med krigen i Ukraine og den uro, der har været i vores energiforsyning pga. krigen. Det har konsekvenser, også for klimaet. Men det er vigtigt at se det fulde billede. Samtidig med at der fyres med mere kul, er der kommet ekstra fart på udbygningen af grøn energi. Det betyder, at udbygningen af grøn energi er rykket 5-10 år i udviklingen på kun et enkelt år med krig i Ukraine.

Bitten Kristensen kunne opsummerende oplyse, at bestyrelsen indstiller, at forslaget forkastes, fordi PKA allerede i dag har en politik, som gør, som forlaget ønsker, og fordi PKA som led i sit aktive ejerskab i forvejen stemmer ud fra Paris-aftalen, hvor det er relevant. Med disse bemærkninger overlades forslaget til generalforsamlingens behandling.

Dirigenten åbnede herefter for debat om det stillede forslag fra Holger Hautopp.

Martina Jürs, bioanalytiker, Region Hovedstaden, stillede følgende spørgsmål:

”Kender I det, når man snakker så længe, så man ikke forstår, hvad der bliver sagt? Jeg vil sige tak for det meget lange svar fra bestyrelsen. Til gengæld vil jeg anerkende Holger for at være insisterende og for at blive ved. Du stiller forslag den ene gang efter den anden og holder fast. Det vil jeg rigtigt gerne anerkende. Nogle gange kigger jeg på dig og tænker, at du måske er en ældre herre i en 18-åriges krop, for det er jo det, de unge mennesker vil.

Jeg kan godt se, at PKA skal have lov til at sige nej, men har det økonomiske konsekvenser, hvis vi stemmer ja til Holgers forslag, hvis vi vælger en grønnere fremtid for vores unge mennesker? Jeg kan ikke gennemskue det, og derfor stiller jeg dette spørgsmål, og så håber jeg, at nogle fra bestyrelsen kan svare mig på det. For et eller andet sted skal vi tage ekstra hånd om vores natur. Vi vil alle sammen gerne ud i naturen - den skal blive ved med at være der. Jeg ved ikke, om jeg vil anbefale et ja eller nej, men et sted i mit grønne hjerte begynder jeg at kunne se, at der er mulighed for at kunne gøre en ekstra forskel. Så vil nogle fra bestyrelsen forklare, om det gør en kæmpe økonomisk forskel for os medlemmer eller de unge mennesker i fremtiden - andet end at det giver frihed til at stemme, som man vil?”

Kristian Obenholt, ergoterapeut, Region Nordjylland, havde følgende kommentar:

”Jeg er kun 43 år gammel, og tillader mig at betegne mig selv som en del af det yngre segment. Jeg noterede mig, at Jon sagde, at der er solvens til, at vi godt kan betale pension de næste 10-20 år frem. Det er dog tidligst om måske 25-30 år, jeg begynder at snakke pension. Den grønne omstilling betyder meget for mig, og jeg synes også, den er vigtig at have for øje, men vi har også nogle eksperter og dygtige folk til at udmønte vores etiske retningslinjer, som måske også skal have lidt råderum til at arbejde på. Jeg ved ikke, om det gør den store forskel med Holgers forslag eller ej, men der må også gerne være plads til, at vi tænker penge 30 år eller mere ud i fremtiden. Der findes også yngre mennesker end mig, der helt sikkert også gerne vil have nogle penge til, når de går på pension.”

Karen Holmenlund Gottlieb, fysioterapeut, Region Hovedstaden, havde følgende kommentar:

”Jeg vil starte med at sige, at penge ikke er alt. Jeg vil sige, at det er godt at lægge pres på dem, man kan lægge på, når det gælder klimaet. En del af det lange svar fra bestyrelsen var, at krigen i

Ukraine har gjort, at vi har fået ekspanderet voldsomt. Så med lidt mere pres, så kan vi måske komme 10-20 år længere frem i forhold til målene med klima.”

Administrerende direktør, Jon Johnsen takkede for indlæggen fra henholdsvis Martina Jürs, Kristian Obenholt og Karen Holmenlund Gottlieb og tilkendegav at ville svare på de tre indlæg samlet, idet de vedrører samme emne.

Ifølge Holger Hautopps forslag skal PKA altid stemme imod, hvilket er det afgørende punkt i forslaget, der gør forskellen. PKA stemmer ofte imod forslag på generalforsamlinger, men forslag kan være formuleret på mange forskellige måder, som gør, at PKA skal have den frihedsgrad til ikke at stemme imod. Et eksempel på det er Ørsted, som har været igennem en kæmpe omstilling. Det var her vigtigt, at selskabet havde mulighed for at gennemføre denne omstilling. Så PKA vil gerne fastholde muligheden for at stemme for eller imod, alt efter hvordan de enkelte forslag er formuleret.

Til spørgsmålet om, hvorvidt det betyder noget for PKA's afkast at stemme imod forslag. At deinvestere kan få betydning for PKA's afkast. I investeringstermer kalder man det 'tracking error', som vil sige, at man afviger fra det, man ville kunne have fået investeringsmæssigt. Bestyrelserne PKA-fællesskabet har besluttet, at man her alene tillader en vis afvigelse, alene for at PKA kan deinvestere i nogle af de værste selskaber, særligt på det grønne område.

Men der er grænser for den afvigelsesmulighed. Bestyrelsen og pensionskassens administration er også underlagt lovgivningen for finansielle virksomheder, og den pålægger bestyrelsen og direktionen i selskabet at skabe det bedst mulige afkast til medlemmerne. Det er derfor en balance ift. hvor hårdt man umiddelbart kan gå til selskaberne. PKA ligger i front på dette område. Dette er også understreget af, at Jon Johnsen bl.a. er så privilegeret at være næstformand i IIGCC, som er den europæiske organisation inden for området.

Jon Johnsen er også med i den internationale organisation under FN, hvor han sidder sammen med de administrerende direktører for nogle af de selskaber, der var omtalt før, f.eks. Bank of America. Det er en lille tæt gruppe på 18 personer, hvor PKA er med, fordi PKA har den profil, PKA har. Her ligger PKA helt fremme og har vist, hvordan man kan lave de grønne omstillinger. PKA vil gerne fastholde muligheden for at kunne stemme imod, men også at undlade at stemme imod, når det er det rigtige - så PKA ikke er låst inde i en fast model.

Holger Hautopp, fysioterapeut, Region Hovedstaden havde følgende spørgsmål:

”Jeg synes ikke helt, at forslaget er så firkantet, som det bliver lagt ud, nemlig at det kun omhandler, at man skal stemme imod alle bestyrelser. I forslaget står der: ”Det foreslås, at denne politik skal fastslå, at PKA vil stemme imod bestyrelser i selskaber med manglende fokus på klima opgjort med henvisning til climate action 100+, Net Zero Company Benchmark 1, 3, 7 og 10”. I den sammenhæng er benchmark 6 også relevant. Forslaget går mere på, at selskabernes bestyrelser skal være klar over, at der er en konsekvens ved, at de ikke har fokus på klimaet. Og jeg synes, der er en rød linje, når de selskaber bruger milliarder på at søge efter nye olie-, kul- og gas-forekomster. Der synes jeg, at bestyrelsen og PKA skal melde ud, om de synes, at de selskaber er værd at investere i. Det vil jeg gerne have et svar på.

Jeg ved godt, at PKA ikke alene kan lægge pres på, men sammen med andre større investorer kan PKA sikkert godt lægge pres på nogle bestyrelsesformænd, som måske skal genvælges. Hvis de ikke går den rette vej, bliver de ikke genvalgt med PKA's stemmer. Jeg vil gerne have et svar fra bestyrelsen omkring det.

Endeligt med hensyn til afkast, da er der nogle af de investeringer, hvor man søger efter ny olie, kul og gas, der først kommer i gang om 5-15 år. Spørgsmålet er, om politikerne til den tid siger, at det må man holde i jorden af hensyn til klimaet. Så ender det i virkeligheden med, at det er en dårlig

investering at holde fast i aktierne i de olie-, kul- og gasselskaber. Det at spå om fremtiden ift. afkast er meget svært, men det er tankevækkende også at have den vinkel med.”

Administrerende direktør, Jon Johnsen takkede Holger Hautopp for indlægget og spørgsmålene og forklarede, at PKA ønsker at fastholde, at PKA sammen med andre investorer har frihedsgraden til at stemme for og imod forslag og ikke blive låst inde i, at man altid skal stemme på en bestemt måde. PKA mener faktisk, at den nuværende politik giver mulighed for at stemme imod, og det har PKA gjort mere end 200 gange sidste år. Så PKA stemmer faktisk imod og gør det sammen med andre investorer.

I forhold til de selskaber, som PKA har ekskluderet bl.a. pga. den manglende grønne omstilling, da har deinvesteringen kostet i omegnen af en milliard i 2022 på tværs af hele PKA-fællesskabet. Det er noget, som PKA skal holde øje med. PKA vurderer hele tiden, hvordan det her skal gøres, men grundlæggende tror PKA på, at det er svært at forudsige, hvilke selskaber, der går op og ned. Jon Johnsen svarede på bestyrelsens vegne, at bestyrelsen gerne vil have lov til at indstille til generalforsamlingen, at man fortsat har frihedsgraden til at stemme for og imod i de enkelte tilfælde og ikke altid.

Dirigenten konstaterede, at der ikke var yderligere bemærkninger og afsluttede herefter debatten, og satte herefter forslaget til afstemning, der skal godkendes med simpelt flertal.

Beslutning

Generalforsamlingen forkastede forslaget om, at bestyrelsen anbefales at udarbejde en politik for et styrket aktivt ejerskab ved at tilpasse stemmeafgivelser til klimaaftalen fra Paris.

6. Eventuelt

Dirigenten oplyste, at punktet var til drøftelse fra de delegerede uden, at der kan træffes beslutninger.

Hanne Margrethe Præst Pedersen, bioanalytiker, Region Hovedstaden, kom med følgende indlæg: ”Jeg vil sige tak til PKA, fordi I plejer jeres delegerede. Jeg var så heldig at være med til folkemødet på Bornholm sidste år - det var en fornøjelse. Det var desuden en fornøjelse at have nogle gode medarbejdere i PKA, som tog sig af os og var hyggelige og rare. Det var rart at være sammen med jer og at deltage i nogle debatter. Til de af jer, der skal afsted i år, så vil jeg sige: God fornøjelse.”

Dirigenten takkede for det rosende indlæg fra Hanne Margrethe Præst Pedersen og oplyste, at der dermed ikke var flere kommentarer til punktet, og rundede dermed generalforsamlingen af med en tak for god ro og orden og mange gode indlæg og debatter undervejs. Samtidig en tak til sekretariatet for et altid godt samarbejde.

Bestyrelsesformand, Anders Kühnau takkede Helle Hjorth Bentz for at have ledt forsamlingen godt igennem dagen i dag.

Generalforsamlingen sluttede kl. 13.10

Som dirigent

Helle Hjorth Bentz